Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, 1. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30·—, za pol leta K 15·—, za četrt leta K 7·50, za mesec K 2·50. Za Nemčijo celo leto K 33·60, za ostalo tujino in Ameriko K 42·—. Posamezne številke po 10 v.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 134. V Ljubljani, petek dne 21. decembra 1917. Leto I.

Zanimiva priznanja.

III.

Tednik »Jugoslovan« izhaja v Ljubljani; odgovorni urednik in izdajatelj mu je podpisan državni poslanec Gostinčar, ki je do nedavna tudi pri »Slovencu« bil podpisan kot — odgovorni urednik. Ta »Jugoslovan«, ustanovljen od ožjih somišljenikov pokojnega dr. J. E. Kreka, prinaša zanimive podatke o notranjem življenju S. L. S. v dobi, v koji bi »Slovenec« pod odgovornim uredništvom sedanjega Jugoslovanovega Jožeta Gostinčarja, izrekel nad vsakim najhujše prokletstvo, ki bi se le usodil dvomiti nad demokratičnostjo S. L. S.

V št. 6. z dne 13. decembra beremo članek: »Očiščenje političnega ozračja«. V tem članku pišejo o dr. J. Susteršiču:

»Kot akademik je bil dr. Š. v nemškem akademičnem društvu. Nemška govorica se je tudi pozneje vedno oblastno šopirila v njegovi rodbini. Vedno je z veseljem občeval z ljubljanskimi nemškimi krogi. — Vse delovanje dr. S. je nosilo pečat konvertita — spreobrnjenca iz praktičnih razlogov. **V sredstvih popolnoma neizbirčna brutalnost proti značajnim načelnim nasprotnikom, velikodušna popustljivost v vseh ozirih nasproti ljudem, ki so za različne protiusluge podpisovali Zaveze, da bodo držali strankarsko disciplino. Za odvisnost našega domačega političnega boja, ki je odbila toliko poštenih elementov od političnega dela, je odgovoren v prvi vrsti dr. Susteršič, potem pa dr. E. Lampe«.** —

Zanimiva so ta priznanja. — Žalostno je seve, da je mogla in morala vse to trpeti stranka, ki se je nadevala na sé vse priimke najbolj narodne, najbolj demokratične — skratka stranke, ki je uzor vseh uzorov. Slovenska ljudska stranka je imela za načelnika moža, ki je narodno mlačen, ki je najrajše občeval v protislovenskih krogih — ki je brutalen, oduren . . . Brr . . . Človeka strese groza, če razmotriva zakulisje teh priznanj!

»Jugoslovan« piše še dalje:

»Značilna poteza njegove politične taktike je izigravanje stanov drugega proti drugemu. S snovanjem slovenske kmečke stranke skuša proti jugoslovanstvu izigrati slovenskega kmeta, **doslej pa je politično neprestano izigraval kranjsko duhovščino** proti drugim stanovom in bi jo v svetovni vojni politično ubil, da ni nastopil proti temu sam ljubljanski knezoškof«.

Ali ni to priznanje — **strašna obsodba?** Ne veselimo se teh priznanj, ker smo bili in smo nasprotniki klerikalizma, ali zadovoljni smo, ker se je naša definicija klerikalizma na načelniku S. L. S. tako znamenito dokazala.

Pojdimo naprej!

»Jugoslovan« poroča še nadalje:

»Po vzgledu ministrskega predsednika Stürgkha je dr. Šusteršič tudi doma zatrl vsak pojav političnega in organizatornega življenja. **Svoje mesto kot deželni glavar je pojmoval popolnoma srednjeveško-patrimonijalno.** Deželni **dvorec in deželni uradi — graščinica, kranjske vojvodinice — podložno ozemlje, statut S. L. S. — hišni red, mandatarji (poslanci) — opròde in strankino glasilo »Slovenec« — njegov odredbeni list«.**

To zanimivo priznanje je zopet še strasnejša obsodba samega sebe, cele S. L. S. njene notranje vrednosti in poguma njenih mož. Zjokal bi se človek nad takim ljudstvom! **Še nikdar nisem imel večjega veselja, da sem od mladih nog socialni demokrat kot sedaj, ko registriram ta priznanja, ki so mi vsa nad vse jasni dokazi, kako smo socialni demokratje na pravi poti.** Da, da, edino v socialno-demokratični stranki je doma čisti, kristalno-čisti demokratizem ,delo v naših organizacijah je prepojeno s pravim demokratičnim duhom . . .

Vsa ta priznanja »Jugoslovana« so res očiščenje političnega ozračja. Vsakdo ve, da je bilo res hudo v deželi Kranjski — in z bojaznijo gledamo v bodočnost, kajti ta priznanja so tudi nad vse žalostni dokumenti politične zrelosti velike večine slovenskega ljudstva. Hvala bogu, da smo bili odločeni nasprotniki onih, ki so vodili in vzgajali to — večino! V.

Politični pregled.

= **Vojni davek.** Skupni državnozborski odsek za vojni davek je svoje delo končal. Določilo se je, da je veljavna davčna skala za posamezne osebe z majhno doklado tudi za davek, ki gá bodo plačevale družbe. Pri tem se bo po rentabiliteti zviševala ta doklada družbam od 3 odstotkov do 60 odstotkov davčne skale. Čez 60 odstotkov zvišanje ni dovoljeno. Zakon bo veljaven tudi že za leto 1916.

= **Volilna reforma na Ogrskem.** Danes ima ogrska poslanska zbornica sejo, na kateri predloži minister dr. Vazsony zakonski načrt za reformo volilne pravice. Zakonski načrt se izroči posebnemu odseku.

= **Iz italijanskega parlamenta.** Italijanska zbornica je predvčerajšnjem končala svoje tajne seje. Javno sejo je vojni minister otvoril z izjavo, da je parlament v tajnih sejah dal duška svojemu občudovanju armade, ki se čudovito hrabro bori med Brento in Piavo ter je Monte Grappa pretvorila v drug Verdun. Kaj se bo moglo storiti v bodoče — je rekel vojni minister — tega danes ne moremo prerokovati. Gotovo pa je, da piše domovina s krvjo svojih najlepših sinov eno najlepših strani svetovne zgodovine. Predsednik Marcora je potem izjavil, da se v slavospevu za armado zrcali mišljenje ljudske zbornice in da je zbornica ponosna na izvojevano zmago. Poslanec Sanarelli, član Giolittijeve parlamentarne skupine, je povdarjal potrebo tesnejšega sodelovanja med parlamentom in vlado ter nasvetoval, naj se ustvari parlamentarna komisija, če tudi bi to ministru za vnanje zadeve Soninnu morebiti ne bilo prijetno, čegar odgovornosti sicer nikdo ne namerava zmanjšati. Poslanec Celesia, član zveze narodne obrambe, se je izjavil proti ustanovitvi parlamentarne komisije.

= **Srbija in Črna gora za mir.** Ruski listi poročajo, da se je vršil v Solunu srbski kronski svet, ki se je bavil izključno s položajem srbske armade in z razmerjem, ki je nastalo vsled premirja na ruski fronti. — Srbski in črnogorski kralj sta izrekla željo, da naj se pričnó pogajanja s centralnimi državami glede miru. Francoska vlada pa se je branila privoliti v direktna pogajanja ter je zabranila srbskemu kurirju potovanje v Petrograd.

= **Trockij o položaju.** Hoeglund, voditelj švedskih mladosocialistov, je odpotoval v Petrograd, kjer je imel razgovor s Trockim. Trockij je ugotovil, da so pritrdili zastopniki centralnih držav onim točkam, ki jih je zahtevala Rusija glede premikanja čet na zapad. Dalje je izjavil Trockij da posebno premirje še ne pomenja separatnega miru, pač pa grožnjo z njim. Naloga delavskih mas v ententinih deželah je, a privedejo Rusijo iz nevarnosti posebnega miru, toda mogoč je tudi poseben mir. Če bi se bila hotela izogniti Rusija na vsak način posebnemu miru, ted i bi bil dovelj pritisk na Lloyd Georgeja in Clemenceauja in ne bi bilo treba vreči Kerjenskega. Premirje bo učinkovalo na druge fronte prav močno. Francoski vojaki in dela ci bodo spoznali iz ruskih pogojev, da ruska vlada ni prijateljica nemškega imperializma, temveč da se bori za vse dežele. Mirovna pogajanja v tem mesecu prineso kritično točko vojne. Trockij pa veruje, da je pobila že druga ruska revolucija vojno in da jo je treba sedaj le še pokopati. Premirje in vojna sta orožje proti protirevolucionarnemu meščanstvu, ki bi moralo ali nadaljevati vojno ali pa skleniti poseben mir pod slabejšimi pogoji, ker kadetje ne uživajo pri nemškem narodu in drugod enake avtoritete. Pogoji premirja se seveda predlože ustavodajni zbornici, ki se doslej vsled sabotaže kadetov ni sešla. Domišljavci, ki so se prog asili zadnje dni za ustavodajni zbor, so šteli 35 mož. Če so bili izključeni kadetje za čas državljanske vojne iz ustavodajne zbornice, tedaj to res ne odgovarja ustavnim principom, toda revolucija ima svoje zakone. Vlada je dobila v tem vprašanju zaupnico 150 glasov proti 89 glasovom. Vlada je vojaško in politično močna. O strukcija prenehava. Tudi privatne banke priznavajo kontrolo vlade. Glede mednarodne konference je dejal Trockij, da sedaj niso važne formalne priredtve, pač pa bi bila zimmerwaldska konferenca v Petrogradu važna. Naj važnejše je pa gibanje, ki preustroji vse dežele. Trockij noče poučevati socialiste zapadnih dežel, sami morajo razumeti, kaj je zanje potrebno. Če potrebujejo za to še nekaj časa, tedaj so lahko uverjeni, da ostanejo ruski revolucionarji na svojem mestu.

= **Rusija in njena vojna posojila.** Nek „dober poznavalec ruskih razmer" razpravlja v „Kölnische Zeitung" o ruskih financah ter piše med drugim: Boljševiki zastopajo stališče, da so posojila, katera je Rusija prejela v vojne namene bodisi pred vojno ali med vojno, popolnem poplačana s krvjo in zdravjem ljudstva. Drugače pa je s posojili, ki so služila produktivnim svrham. Boljševiki bodo preiskovali razna posojila z ozirom na njih namen. Bila bi največja napaka mlade vlade, če bi vsa najeta posojila priznala kot dolg, ker bi bilo nemogoče s tako ogromnim obrestnim bremenom započeti novo politično življenje.

= **Rusija in ententa.** Iz diplomatičnih krogov se poroča, da je Trockij angleško in francosko vlado vnovič pozval, naj se udeležita mirovnih pogajanj. Francija ne odklanja ruskega povabila. Lloyd George pa se je odločno izjavil proti pogajanjem. Pripominja se, da je Trockij nato sporočil v London, da se bodo razveljavile pračine obveznosti Rusije nasproti ententi, če bi le ta zahtevala nadaljevanje vojne.

Dopis iz Zagorja.

Dne 18. t. m. se je vršila seja gospodarskega sveta za Zagorje in sosednje občine z dnevnim redom:

1. Kako naj se preskrbi vbodoče prebivalstvo Zagorja in okolica s slanino in mastjo.
2. Občinska aprovizacija, oziroma oddaja mesa od pomožne akcije in sedanje nevzdržne razmere.

Navzoči so bili naslednji gospodje M. Čobal, Tomo Koprivc, Kristijan Sanuškar, Jožef Pirc, Janko Birolla, Janko Levstek, od gospodarskega sveta. Potem nadzornik prehrane g. nadpolkovnik Wiener in nadzornik živil gospod Stare iz Litije.

Sodrug Čobal je pozdravil navzoče gospode in otvoril sejo ter dejal: Dnevni red, kakor vidite, je prvič radi preskrbe s slanino, drugič pa zaradi občinske aprovizacije in oddaje mesa. Ker je slanina tako draga, da stane K 30 in še več, bi bilo po njegovem mnenju, boljše, da se porabi denar pomožne akcije za nakup slanine, in se potem lahko ta daje po nižji ceni neimovitim delavcem. Odvisno, kaj se bo sklenilo, je od druge točke, zato priporoča, da se o obeh točkah obenem obravnava. Ker je bila večina s tem zadovoljna, se je pričela obravnava o dnevnem redu.

Sodrug Čobal poroča o občinski aprovizaciji in o nje nevzdržnih razmerah. Čobal pravi, da je splošni aprovizacijski odbor pričel s svojim delom leta 1915. Takrat se je sklenilo, da morajo v slučaju izgube pri aprovizaciji pokriti izgubo prizadete občine, to so Zagorje, Aržiše, Kotredež in Kolovrat. Običaj je, da tistemu, ki je odgovoren za izgubo, pripada tudi dobiček, vedeti pa tudi mora ob koncu leta, ali je dotično podjetje napravilo izgubo ali dobiček. Tega, žal, pri zagorski občinski aprovizaciji ni. Tri leta obstoji aprovizacija ali obračuna še ni bilo; ne vedo ne občine kakšno je stanje, ne gospodarski svet. Občine so radi tega tudi nezadovoljne. Govornik pravi dalje, da je sam leta 1915. predlagal v občinskem odboru, da se občinska revizorja gospoda Leopold Jerin in Rihard Rancinger pooblastita, da revidirata tudi splošno aprovizacijo. Gospoda pa sta pozneje sodrugu Čobalu povedala, da se jima je predložilo neko knjigo, v kateri je bilo razvidno, kako se moka trgovcem zaračunava, koliko se jim zaračuna obresti itd., toda iz vsega si ne moreta napraviti nikakšne slike, ker ni ne blagajniške knjige in tudi ne nikakšnega zaključka, v katerem bi bilo razvidno, kakšni so bili stroški in kakšen je kosmati prebitek, o kakšnih aktivah ali pasivah sploh ni govora. Za leto 1917. sta bila izvoljena revizorjema zopet gospoda Leopold Jerin in Franjo Kozjak, nadučitelj na Topliški šoli. Zopet sta poskusila revidirati, da se izrazim tako kakor sta se izrazila revizorja proti meni. Predložilo se jima je zopet tisti »šmirbuh« kot poprejšnje leto. Ko pa je sodrug Čobal vprašal, kako sta našla račune, sta mu dejala, da tako kot prejšnje leto prva dva revizorja, da ni nobenega obračuna in ne da se pregledati ne stroškov ne konštatirati, je-li izguba ali dobiček. Gospod Kozjak je celo dejal: Jaz ne grem več revidirat. Poljšak nas ima za Pepčke. Nadalje pravi Čobal, da mu je povedal upokojeni rudar Mohar, da je nekega dne popravljal pri Poljšaku kotel ter prišel tudi v listnico. Tam je našel zakopano vrečo otrobov, ko pa je Poljšak opazil, da je Mohar naletel na otrobe, ga je peljal na drugi vogal k delu, in ko je ta prišel pozneje v listnico, so otrobi izginili od tam. Poljšak je napravil tako kot mačka, da, če najdeš mlade mačke, jih potem prenese. Nadalje, da mu je pravil, Drnovšek Ivan, da je zvedel po delavcu Plahutniku, da jemlje gospod Taufer, oziroma da mu dajo kar cele vreče moke z voza, ko jo vozijo s postaje in da je videl v mesecu novembru enkrat tri vreče v Tauferjevi shrambi, ki so bile take kakor one napolnjene z moko, in da mu je poprej delavec pravil, da kar cele vreče dobiva. Sam sicer ni pogledal ali je moka v njih, a meni, da je bila najbrže moka, ker dobiva cele vreče po pripovedovanju delavca. Potem preide Čobal k pomožni in dobrodelni akciji ter pravi. Začetkoma aprila se je ustanovila najpoprej dobrodelna akcija. Ko se je pričela, se je v navzočnosti gospoda ravnatelja Legwarta iz Ljubljane sestavil odbor, v katerem je bil tudi on. Ali o dobrodelni akciji ni bilo dosedaj nobene seje. Tudi o kakšnem obračunu nič ne ve kakor tudi ne gospod Dežman in gospod Snoj, ki sta bila tudi v tisti odbor imenovana. Približno dober teden pozneje se je ustanovila pomožna akcija, pri kateri pa on ni v odboru. Pričel se je obrat v večjemu obsegu. Začelo se je oddajati meso enim strankam pri sprednjih vratih, pri zadnjih vratih pa so ga dobivali ljudje, ki se jim je posebej streglo. Pri sprednjih vratih so reveži časih čakali po celo dopoldne ali še dalje, tako da je nastala zaraditega prava nezadovoljnost med delavstvom. Ker so delavci bili zaraditega nemirni, se je vsa krivda zvalila na delavce, češ, da ne dajo miru, in tako so tudi poučili gospoda komisarja Mencingerja, ki je pri zadnjemu mirovnemu shodu naročil Čobalu, da naj pove delavcem na shodu, da se ustavi pomožna akcija, če ne bodo bolj mirni pri oddaji mesa. Čobal pravi, da je nekoč sam videl, ko je hotel on Tauferjevemu bratu dati od kraja meso, pa mu ga je Taufer potegnil iz rok ter ukazal mesarju, da mu je odrezal kos plečeta brez kosti, ter je nadalje povedal, da je gospod Taufer pobiral tam pri zadnjih vratih papir svojim pristašem iz rok ter rekel, sedaj pa pojdite k sprednjim vratom, da jih je potem klical in jim oddajal meso. Oni pa, ki bi morali priti na vrsto, pa se jih je pustilo čakati. To je seveda delavce vedno bolj razburjalo. Nadalje pravi Čobal, da je nekega dne pripeljal gospod Jerin gospo Mestek s pripombo: Te le gospe hčerko je gospod Taufer pretepaval, ko je čakala na meso. Ker boš ti morda bolj uslišan, daj ti v tej stvari napraviti red. Čobal pravi, da je gospej obljubil, da to sporoči gospodu županu in da je to tudi storil, a namesto da bi napravil župan red, je kmalu potem gospod Taufer begunki Angeli Orel zagnal v lice nekaj mesa in kosti ter jo tako ranil, da se jej je celih osem dni poznalo na obrazu. Nadalje pravi Čobal, kar je najhujše, da mu je mesar, gospod Blaž Križanec, dejal v pričo rudarja Antona Prašnikarja, ne da bi ga veliko povpraševal, sledeče: Da je tudi on sekal meso pri pomožni akciji, da ni mogel nikoli napraviti pravih kosov, ker so že prejšnji večer dobile gotove stranke boljše meso in drugi dan so ostale samo kosti in prednji deli, toraj sla-

LISTEK.

DR. H. TUMA: VI

Internacijonala.

(Konec.)

Konflikte nacionalnega imperijalizma ni mogoče odstraniti po drugi poti nego po organizaciji, ki bo stala nad državami. **Nova tretja internacionala je toraj pravna ideja svetovne organizacije držav** po vzdrževanju polne demokracije v posameznih državah in samoodločevanje narodov po delavstvu. V ideji ureditve svetovnega miru je toraj tretja proletarična internacionala. Tudi s to, pravi dr. Renner ostaja proletarska internacionala dedič krščanskega univerzalizma in klasičnega humanizma. Kar socializem prinaša novega v njo je nova metoda. Stari religijozni sistemi obračali so se na narode apelujoč na voljo, bili so voluntaristični; filozofični sistemi za njimi obračali so se na um, bili so intelektualistični, socializem pa se drži empiričnega preiskovanja socialnega razvoja in od izpoznanja tega pride do lastne volje in lastnega dejanja. Gonilna sila tretje internacionale je toraj tudi splošno čustvo skupnosti. Tretja internacionala postane instrument nad državno politiko, vzgled bodočega stalnega kongresa narodov. Socialdemokratične stranke vseh držav morejo priti do zastopstva v svojih državah, da postane internacionala odločilna aktivna sila vnanje politike. Ni mogoče nobene internacionalne akcije, ako ni zajamčena sila delavske organizacije v posameznih državah, istočasni in jednakomerni nje nastop!

Internacionala je v obenem boj proti suvereniteti države. Države niso drugega nego sredstvo za blaginjo človeštva. Radi tega ne more biti govora o absolutni suvereniteti države, ampak edinole o samoupravi na gotovem ozemlju in gotovi dobi, kolikor gospodarski in kulturni predpogoji to skupnost ustvarjajo in vzdržujejo. Le internacionalizem je konstanten in permanenten faktor človeške civilizacije v zjednačenju čustvovanja in hotenja socialnih skupin, katerih pa ne more učiniti dejstveno drugače, nego naslanjajoč se na pridobitve narodnega življenja. Uvesti toraj red in pravičnost v akcijo posameznih narodov, v to je poklicana internacionala. Bistveni posel (funkcija) internacionale je torej, preizkusiti nacionalizem ter ga omejiti na njegovo opravičeno jedro.

Internacionalizem priznavajo vedno bolj zastopniki moderne vede. W. Förster konstatira istino internacionalizma v gospodarskem in kulturnem občevanju narodov, ki nujno zahteva nove orijentacije politike. Dr. Fr. Klein konstatira: »da današnje moderne narodne države predstavljajo le neko število posameznih interesnih vezi, ki se čredoma ali dotikajo ali odbijajo. Najžalostnejša reakcija proti internacionalizmu izhaja danes od višjih in najvišjih krogov omike, od predstaviteljev narodov in najuglednejših korporacij njih duševnega življenja. Narodnega sovraštva ni več pri nižjih razredih, marveč je navzgoraj«.

Nasprotstvo delavstva se danes precizira ne-le v nasprotju dela s kapitalom, marveč tudi v nasprotju internacionalne in nacionalne kulture med delavskim in gospodujočim razredom. Danes je delavstvo ono, ki priznava pravico do življenja vsem narodom in zahteva od njih le ono samoomejitev, katera omogoča ostalim narodom, da žive eden poleg drugega, neoviran v svojem razvoju. »Internacionalizem za delavca postaja pobratimstvo narodno po duševnem delu, gospodarskem napredku, spoštovanju miru kot najgotovejšem sredstvu k višji osebni kulturi posameznikov, kakor ljudstvu in pobijanje vojne kot sramotilnega ostanka barbarske preteklosti (Mak sAdler).

»Internacionalizem je osvoboditev od gospodstva in diktature enega plemena in naroda nad drugim ali ne v smislu kosmopolitičnega umevanja ampak v globljen razumevanju nacionalnih zadač in kulturnih dolžnosti. Gotovo je narodnost nenadomestljiva kulturna dobrina in sila. Polni razvoj narodnosti kot samosvoje osebnosti je bila nujna faza človeškega napredka in predpogoj je bil, da so našle same sebe velike narodne individualitete, ter spoznale svoje pravice, svoje posebnosti in da so zbrale samozavestno svoje kulture. **A daljša faza, katera mora priti je vzpostavitev istinite kulturne skupnosti med posameznimi narodi«** (W. Förster). Dva sta pota internacionale: ali pot zavojevanja vseh narodov po enem z nasiljem in podreditvijo, ali pa po zjedinjenju in federaciji«. (Dr. Renner). Prva pot je ona nacionalnih-imperijalističnih držav, ki si prizvajajo suvereniteto, druga je pot delavske internacionale in ta pride le potem svobodne organizacije.

bejše meso. Nadalje mu je pravil, da je enkrat razsekal dve boljši govedi ter ju obesil zvečer v mesnico, kjer se oddaja meso ali drugi dan, ko je prišel zjutraj sekat, je viselo še le samo nekaj slabega mesa in nekaj kosti. Drugo pa je izginilo ponoči. Na opazko Cobala, kam je izginilo meso črez noč, pravi, no, tisti boljši ljudje so ga dobili ponoči, vsaj vedno zjutraj in zvečer najprej boljše meso razdelimo, preden pridejo oni delavci na vrsto, ki jim je meso namenjeno. Nadalje pravi Cobal, da se še mnogo govori, a on na tisto sploh nič ne da. Tako govore, da je nekoč telefoniral Tauferjev brat nekemu Medvešku v Trbovlje da ima dovelj mesa, da je celo Tauferjev fant v šoli pravil, da imajo mesa toliko, da jim ostaja za psa. Cobal pravi, da za te govorice nima dokazov, tudi ne trdi, da bi bilo to zadnje res, ampak pove samo, kako ljudje govore, kako se slabo sodi o odboru, ki je pri pomožni akciji, da to škoduje ugledu cele aprovizacije in občinskega odbora.

Potem je zaslišala seja delavca Plahutnika, posestnika in občinskega odbornika Ivana Drnovšeka; oba sta potrdila izpovedbo tako kakor je poprej Drnovšek povedal Cobalu. Nadaljne priče gospoda Moharja, Blaža Križanica, hčerko gospe Mestek, begunko gospo Angelo Orel ni bilo mogoče zaslišati, ker niso prišle pravočasno, pač pa se jih zasliši pozneje, in sicer v navzočnosti sodruga Cobala in drugih gospodov. Gospoda Tauferja se je poklicalo da se razgovarja, dejal pa je, da to bo že menda res, da je iztrgal Cobalu slabejše meso ter pustil odrezati od plečeta za svojega brata; k temu pravi, da se mu žli, je bil opravičen, ker mora delati pri pomožni akciji, da lahko potem da svojemu bratu kaj boljšega. Taji pa, da bi pretepal hčerko gospe Mestek ali pa zagnal kosti ali meso v glavo Angeli Orel. Za moko pa pravi, da so bili to otrobi.

Cobalov predlog, da naj se denar iz pomožne akcije porabi za znižanje cen slanini, je seja odklonila.

Gospod župan Koprivec je obljubil gospodu nadpolkovniku, da bo pozval gospoda Poljška, da napravi račun o aprovizaciji.

Cobal pravi, da bo stvar končno še naznanil c. kr. okrajnemu glavarstvu na podlagi današnjega zapisnika, ki naj zadevo dalje preišče ter si eventuelno pridržuje pravico, da naznani vse sodišču v preiskavo eventuelno tudi naravnost uradu za ljudsko prehrano, ker smatra, da je to njegova dolžnost kot zastopnik več tisoč delavcev.

Nato se je seja končala in gospodje so se razšli.

Dnevne beležke.

— **„Naprej“** izide jutri na štirih straneh, z raznovrstnim gradivom.

— **Zaupni sestanek** članic ženske organizacije v Ljubljani se vrši v nedeljo 23. t. m. ob 3. uri pop. v vrtnem salonu pri „Novem Svetu“. Ker je dnevni red zelo važen, naj se vse sodružice tega sestanka gotovo udeleže.

— **Moke zmanjkuje.** Kakor se nam poroča, se bo v januarju 1918 zelo skrčila množina moke, ki jo dobi prebivalstvo kranjske dežele. Dosedaj so prejemali tzv. težko delujoči po 9 kg moke na mesec. Odslej naj dobe v najboljšem slučaju po 6 kg, njih svojci — ki so prejemali po 6 kg — naj dobe po 5 kg itd. Splošna racija na deželi pa naj bo **3 kg** na osebo. To bodo dobivali ljudje, ako bo tista moka oz. pšenica, ki je nakazana, prišla . . . Hudo bo, hudo!

— **Slovenskim železničarjem na znanje!** Strokovno glasilo »Železničar« izhaja od januarja 1918 dalje 14 dnevno in sicer 5. in 20. vsakega meseca. Št. 1. izide 29. t. m. — Uredništvo.

— **Zaradi obrekovanja obsojen.** 14. dec. 1917 je sedel na zatožni klopi okr. sodišča v Ljubljani skladiščni delavec Ambrožič, ker je dolžil tajnika železničarske organizacije denuncianstva. Sodrug Kopač mu je dal priliko, da dokaže pred sodiščem svoje trditve in razkrije tajnosti. Ali njegov zagovor je bil tako klavrn, da ga je obsodil sodnik na en teden zapora in povrnitev sodnih troškov. Morda prepriča kazen gosp. Ambrožiča, da je nemoralno, če kdo krade tuje poštenje na tako nepremišljen način.

— **»Resnica«** — ali ka-li? Govori se po Ljubljani, da kupuje dr. Šusteršič, ozir. »Slov. krnečka stranka« bivšo Drag. Hribarjevo tiskarno. Ponuja za tiskarno 270.000 kron. Govori se — kaj je resnica, se ne ve še. No — »Resnica« bo že povedala.

— **Ženske moči** za sprevodniško službo pri tovornih vlakih išče načelništvo glavnega kolodvora v Ljubljani. Zglasiti se je istotam dopoldne od devete do enajste.

— **Za Krekov spomenik.** 7 izkaz darov za Krekov spomenik izkazuje K 4897·10, doslej skupaj K 32.869·36

— **Za 17 milijard bankovcev.** Avstro ogrska banka je imela predvčerajšnjem na Dunaju izredno glavno zborovanje. Iz poročila glavnega sveta je najela država pri banki do 7. decembra letos za 13 milijard kron posojil. Dne 7. decembra 1917 je bilo v prometu za 17·7 milijard kron bankovcev; kritje v zlatu in inozemskih devizah pa je znašalo 1080 milijonov kron.

— **Vojna zveza** kranjskih kons. zavodov in kons. društev že posluje. Ona je razdeljevalnica tistega blaga, ki ga dobi. Naj nikdo ne misli, da je Vojna zveza vzrok, če kakega blaga — ni. Blaga je zmerom manj. Vojna zveza se le — trudi, da dobé delavci, kolikor je mogoče, največ, ker ravno delavci so v vojni na najslabšem.

— **Nove cene za drva.** Z Dunaja poročajo, da se bodo določile v kratkem nove ravnalne cene za drva, ki se prilagode sedaj v veletrgovini običajnim cenam.

— **Krompir se ne podraži.** Urad za ljudsko prehrano razglaša: Z ozirom na mnenje, ki se širi v poljedelskih krogih da bo urad za ljudsko prehrano v pomladanskih mesecih zvišal cene krompirja, se razglaša, da takšnega ukrepa ni pričakovati.

— **Civilna obleka za vojake.** Odgovarjajoč na interpelacijo poslanca Stöcla je vojni minister v poslanski zbornici naznanil, da je vojaška oblast že potrebno ukrenila, da iz vojaške službe odpuščeno moštvo, če se je njega civilna obleka izgubila ali postala nerabna, dobi zanjo nadomestno obleko in dobre čevlje.

— **Veselo in srečno novo leto,** ter skorajšnji ljubi mir želita in pošiljata mnogo pozdravov iz dolgočasne Rumunije uredništvu »Napreja«, ter vsem čitateljem in prijateljem. — Franc Jereb iz Kranja in Otto Ursenschek iz Šmarja pri Jelšah.

— **Novoletna voščila** sprejema uprava našega lista do 28. t. m. Kdor želi objaviti v »Napreju« novoletna voščila, naj to naroči pri naši upravi ali pri dotičnem našemu pooblaščencu. Cene so zmerne.

— **Brivnice** bodo v torek na Sveti dan do 12. ure opoldne odprte, v sredo na sv. Štefana dan pa cel dan zaprte.

— **Čevlji na izkaznice.** Dobili smo tudi karto za čevlje. Trgovsko ministrstvo je izdalo naredbo, da se smejo izdajati čevlji samo proti tozadevni izkaznici.

— **Železniške uprave** opozarjajo, da bo osebni predmet ob praznikih omejen.

— **Pisma in zavitke** je zopet dovoljeno pošiljati ujetnikom v Italiji.

Vojna.

Dunaj, 20. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglaša: Na ruski fronti premirje. — Na italijanskem bojišču je bilo vsled ugodnega vremena artiljerijsko delovanje na obeh straneh zelo živahno. Sovražni napadi na naše nove pozicije na Monte Pertică so bili zavrnjeni. Čete generala Kraussa so ujele v bojih vzhodno Brente od 11. decembra dalje 270 častnikov in 8100 mož. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 20. decembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Mesto Dixmude je bilo od časa do časa v močnem artiljerijskem ognju; tudi med gozdom Houthoulster in Lyso in severno Scarpe popoldne živahno artiljerijsko delovanje. Pri Lensu ljuti boji z minami. — Na ruski fronti nič novega. — Na italijanskem bojišču ob Monte Tomba in ob Piavi močan artiljerijski ogenj. — Ludendorff.

Nekaj pojasnila.

Na razna vprašanja: kaj pomeni letak, ki ga je razposlala te dni neka »socialistična omladina«, v kterem vabi za pristop v »Slovensko Socialno Matico« ter na naročbo revije »Demokracija«, sporočamo:

Jugoslovanska soc. dem. stranka je vesela vsakega pojava, ki stremi za tem, da se prinese kar največ kulture med slovensko ljudstvo. Kakor smo z vsemi močmi pospeševali »Naše Zapiske«, svoječasno delo »Akademije« in sploh vseh naprav, ki so imele namen koristiti slovenskemu ljudstvu, tako tudi danes pozdravljamo vsak korak, ki se ga stori v prospeh slovenske kulture.

Kako bo s »Slovensko Socialno Matico« in njenem listom »Demokracijo« — tega ne vemo. Vemo le, kar smo brali v letaku. Ker se hoče ustanovitev »Slov. Socialne Matice« in revije »Demokracije« nekako spravljati v dotiko z dejstvom, da ni hotel naš list priobčevati prispevkov tzv. mladinov, bodi pribito to-le:

V »Napreju« je izšlo več člankov, ki so bili taki, da niso spadali v soc. dem. list.

Izvrševalni odbor stranke je pozval glavno urednico sodružico A. Štebijevo na razgovor o smeri in nalogi lista. V tej seji se je doseglo soglasje z izjavo glavne urednice: da bo list urejevan tako, kot mora soc. demokratično glasilo biti. — Po tej izjavi je bilo za vse navzoče jasno, da pojde list v pravi smeri dalje. Ali — številka za številko, ki so izšle po tej izjavi, so dokazovale, da se noče list pisati tako kot hoče izvrševalni odbor, ki je vrhovna instanca stranke. Opozorilo se je zato pismeno glavno urednico ter jo pozvalo, da odslej vse take članke, ki niso v soglasju z dosedanjo smerjo stranke, predloži cenzurni komisiji, ki jo je izvrševalni odbor ustanovil ob ustanovitvi »Napreja«. Glavna urednica je nato reagirala tako, da je odpovedala službo v uredništvu »Napreja«, češ da pod temi pogoji ne more biti dalje odgovorna za uredništvo, obenem je izjavila, da so z njo »njeni sotrudniki« solidarni, ki da ne priznavajo nobene cenzurne komisije... Z ozirom nato in pa z ozirom na dejstvo, da so bili v tej dobi objavljeni članki, ki so sramotili dosedanje delo stranke, je izvrševalni odbor vzel demisijo glavne urednice na znanje in imenoval drugega glavnega urednika. — Od tega dne ni poslal noben tistih bivših sotrudnikov, ne »Rule«, ne »Abditus«, ne »P. St.« nobenega članka v »Naprej«, pač pa smo brali v »Slovencu« in »Slov. Narodu«, da se je utvorila nekaka socialistična omladina, ki da je ogorčena, češ, da smo jo iz »Napreja« pognali... Tudi v letaku, ki naznanja »Slovensko Socialno Matico« se pogreva isto in govori o strpnosti... Ne vemo, kdo je dokazal večjo strpnost, ali mi, ki smo trpeli v listu članke o Šmeralu iz »Češke Demokracije« in napade na Ljenina in boljševike . . . Seve, vsako potrpljenje mine . . . Zato je izvrševalni odbor pozval cenzurno komisijo na delo, ki jo je pa sodr. Štebijeva že davno prej pozivala na delo! Ko pa je cenzurna komisija hotela začeti z delom, je pa sodr. Štebijeva povedala, da »njeni« sotrudniki ne priznajo cenzure . . .

— Pribijamo to, da bo jasno, da »Naprej« ni nikomur zaprl svojih predalov, da ni nikogar postavil pred vrata, ampak, da so mu pokazali hrbet oni, ki danes trdijo, da je narobe prav.

Snovatelji »Slovenske Socialne Matice« imajo v zalogi prav lepe besede. Mi smo že pozabili na vse one neprijetne incidente pred 6 tedni, ko se je moralo naše uredništvo preurediti. Odpustili smo vsem, ki so nas napadali... Moj bog — kdo se bo v sedanjih resnih časih za to veliko brigal! V novem letaku se pogrevajo zopet neresnice. No, mi jim tudi to odpuščamo, le prosimo jih, naj se drže vsega tega sami, kar bi od drugih radi. Njih stremljenju po ustanovitvi tiskovne zadruge in revije želimo pa ves uspeh. Nas bo le veselilo, če bodo kaj veliko pripomogli k razbistrenju nejasnih pojmov. Le junaško naj gredo na delo ter naj store kaj lepega in dobrega. Resnica, hčerka božja, pa naj jim bo zvezda vodnica. In prijatelji bomo! V.

Zadnje vesti.

Volilna reforma na Hrvatskem sprejeta.

Zagreb, 19. decembra. Hrvatski sabor je na svoji današnji seji tudi v tretjem branju sprejel z veliko večino zakonsko osnovo v splošni, enaki in tajni volilni pravici.

Sovjeti in rada.

Petrograd, 19. decembra. (Agentura.) Z ozirom na najnovejše dogodke in z ozirom na stališče ukrajinske rade so razpravljali delavski in vojaški sovjeti v Harkovu o odnošajih k osrednji radi. Sprejeta je bila od boljševikov predlagana resolucija, ki smatra radо kot protirevolucionaren meščanski organ ter poživlja sovjete na boj proti radi.

Konflikt z Ukrajino in mirovna pogajanja.

Dunaj, 19. decembra. O konfliktu med Rusijo in Ukrajino piše oficiozna »Wiener allgemeine Zeitung«: Nerazveseljivi dogodki v nekdajni ruski carevini dokazujejo, kako zamotan je notranji položaj države, s katero nam je pričeti mirovna pogajanja. Četudi pomenja konferenca v Brestu Litovskem važen korak naprej, bi vendar bilo pogrešeno, udajati se v tem trenotku prevelikim nadam. Ne smemo pozabiti, da smo še le ob začetku zelo težavnega in od marsikaterih nepredvidnih slučajev odvisnega podjetja. Če res pride do konflikta med Rusijo in Ukrajino, se daljekosežnost takega dogodka glede njega vpliva na mirovno delo trenotno še ne da presoditi. Eno pa se da ugotoviti že sedaj: da je notranji položaj Rusije tak, da moramo biti pripravljeni na presenečenja.

Amerika proti aneksijam.

Basel, 19. decembra. »Morning Post« poroča iz Newyorka: V odseku za vnanje zadeve je državni tajnik Lansing izjavil, da vlada Združenih držav nobeni evropski državi ni obljubila prijtrdila za teritorialne pridobitve v Evropi ali v kolonijah.

Aprovizacija.

Brez nakaznic ne bo mesa. Opozarjamo stranke, da ne dobe v bodoče po stojnicah in mesnicah več mesa brez rodbinskih izkaznic, ki imajo na eni strani odrezke za kruh, na drugi strani za meso. Treba je torej, da prinese vsak, ki hoče kupiti meso tako nakaznico s seboj. Ta odredba je bila potrebna, ker je pomanjkanje mesa vsak dan večje in ker so se pojavili prekupci, ki odvažajo meso iz Ljubljane v Trst in druga mesta. Mesarjem, ki ne bodo te odredbe upoštevali, ustavi mestna aprovizacija dobavo živine.

Testenine za doječe in noseče matere. Doječe in noseče matere prejmejo na njave legitimacije, ki jih je izdala aprovizacija posebej zanje, testenine v petek, dne 21. t. m. v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. ure pridejo na vrsto matere z legitimacijami št. 1. do 150 od 9 do 10. ure štev. 151 do 300, od 10. do 11. ure štev. 301 do 450 popoldne od 2. do 3. ure štev. 451 do 600, od 3. do 4. ure štev. 601 do 750, od 4. do 5 ure štev. 751 do konca. Vsaka dobi 3 kg., kilogram stane 2 kroni.

Sladkor na izkaznice št. 46, 95 in 129 se dobi začasno v sledečih trgovinah: na št. 46 pri gosp. Elbertu Zvezda, na št. 95 pri Leškovcu & Medenu Jurčičev terg in na št. 129 pri gosp. Holzerju Dunajska cesta.

Prodaja premoga za X. okraj. Na izkaznico za X. okraj, št. 5, 7 in 8 se dobi premog v skladišču Kranjske stavbene družbe dne 22. decembra.

Meso na rumene izkaznice C št. 1401 do konca dobe stranke v soboto, 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: Od pol 2. do 2. št. 1401 do 1600, od 2. do pol 3. št. 1601 do 1800, od pol 3. do 3. št. 1801 do 2000, od 3. do pol 4. št. 2001 do 2200, od pol 4. do 4. št. 2201 do 2400, od 4. do pol 5. št. 2401 do 2600, od pol 5. do 5. št. 2601 do konca. — 1 oseba dobi četrt kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tri četrt kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrt kg, več oseb 1 in pol kg. — Kilogram stane 2 K.

* **Iz stare obleke — nova.** Iz Berlina poročajo: Iz starih ponošenih oblek se, kakor znano, v tukajšnjem zavodu za predelavo obleke, izdelujejo čedne nove obleke. Zavod je te dni priredil razstavo svojih izdelkov. Predelana obleka je našla tudi pri takozvanem boljšem občinstvu priznanje. Iz starih frakov so nastala elegantna in trpežna otroška oblačila, olepšana z ovratniki in našitki kake damske plesne »robe«. Iz raznih ostankov se izdelujejo »kapoti« in »mufi« za malčke, iz ostankov kožuhovine čedni ovratniki za plašče. Volneni odpadki se porabljajo za popravo nogavic itd. Zelo porabni so stari cilindri. Lično obleko za gospode napravi ta moderni zavod za 50 do 80 mark, vrhno suknjo za 40 mark, hlače za isto ceno.

Sodrugi! Sodružice!

V zmislu organizacijskega pravilnika sklicujemo na 25. in 26. dec. t. l. v Ljubljano

redni strankin zbor

z dnevnim redom:

1. Poročila a) tajništva; b) blagajne. Poroča sodrug Josip Petejan.
2. Politični položaj — poroča sodrug dr. H. Tuma.
3. Organizacija in taktika — poroča sodrug Melhijor Cobal.
4. Tisk — poroča sodrug Anton Kristan.
5. Delavstvo v vojni: a) aprovizacijsko delo — poroča sodrug Anton Kristan; b) socialna zakonodaja — poroča Josip Kopač.
6. Volitev izvrševalnega odbora.
7. Raznoterosti.

Zastopnike na strankin zbor imajo pravico odposlati: a) vsaka krajevna organizacija po enega do 50 članov in za vsakih daljnih 100 članov po enega; b) vsaka okrajna organizacija po dva; c) vsaka deželna organizacija po dva. — Organizirani s drugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsake dežele po dva zastopnika; volitev teh odposlancev posreduje okrajni odbor. Kraji, kjer so ženske organizirane smejo poleg sodrugov voliti tudi sodružice za zastopnice.

Predloge je vposlati vsaj 14 dni pred zborom izvrševalnemu odboru na upravo „Napreja“ v Ljubljani. Izvrševalni odbor.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani.

BOŽIČ, krasni praznik požrtovalne ljubezni, je tu! Težki čas, ki postavlja vsako posamezno življenje v službo za celokupnost, naj da tudi naši ljubezni in darežljivosti pravo smer.

Naše veselje in naša žalost je tesno spojena z usodo domovine. Srečo in bodočnost naših otrok pa zagotovi sijajni uspeh.

VII. vojnega posojila.

Le-to naj premisli vsakdo pri izbiranju

božičnih daril.

Na božični dan izpolnimo svojo dolžnost napram domovini, poskrbimo za svoje drage

z zavarovanjem na vojno posojilo.

Da zagotovite svojim otrokom brez vsakega daljnjega plačevanja stroške za **učenje** ali **oskrbo**, plačate enkrat za vselej za vsakih K 100·— nominale VII. vojnega posojila

za zavarovanje	na 10	let	K 59·13,
„ „	„ 12	„	„ 53·73,
„ „	„ 15	„	„ 46·34,
„ „	„ 16	„	„ 43·76,
„ „	„ 18	„	„ 39·71,
„ „	„ 20	„	„ 35.67.

To je pač najboljše in najumestnejše božično darilo, ki ga more zamisliti požrtovalnost in skrb za bodočnost. — Časi so resni in veliki! Dnevi odločitve se bližajo. Skozi oblake težke sedanjosti se bliši toli zaželjeni mir! Naj prineso božični dnevi vsem srečo in blagostanje, naj užgo v srcih otrok, za katerih bodočnost in svobodo se bojujemo, ljubezen do domovine za vse čase!

C. kr. avstr. vojaški zaklad za vdove in sirote, zavarovalni oddelek.

Zavarovanja se sklepajo na temelju pogodbe pri c. kr. priv. življenski zavarovalnici **AVSTRIJSKI FENIKS** na **Dunaju.**

Pojasnila dajejo in predloge sprejemajo: deželna poslovalnica c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelek, Ljubljana, Frančevo nabrežje 1, vse okrajne poslovalnice in njih pooblaščenci.

☞ Na pismeno zahtevo Vas obišče pooblaščeni zastopnik našega zavoda.